

10.2.2022

MTK lausunto asiasta E 5/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n uusiutuvan energian direktiivin nojalla annettava komission täytäntöönpanoasetus vapaaehtoisista järjestelmistä ja kestävyyskriteerien todentamisesta

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selvityksestä EU:n uusiutuvan energian direktiivin nojalla annettava komission täytäntöönpanoasetus vapaaehtoisista järjestelmistä ja kestävyyskriteerien todentamisesta.

E-kirjeessä esitetään Suomen valtion kanta komission toimeenpanosäädös luonnokseen matalan epäsuoran maankäytönmuutos riskin polttoaineiden sertifiointi vaatimuksiksi. MTK yhtyy E-kirjeessä esitettyyn luonnokseen Suomen kannasta kaikilta osin.

Yleisenä huomiona komission toimeenpanosäädös luonnoksesta nousee esiin, jääkö toimijoille mitään muuta menettelytapaa matalan epäsuoran maankäytön muutos riskin statuksen saavuttamiseksi polttoaineelle kuin toteuttaa toimeenpanosäädöksessä edellytetyt menettelyt ja hankkia markkinoilta kyseiset vaatimukset toteuttavan sertifiointitahon tuottamat sertifiointipalvelut? Toimijoille tämän kaltainen velvoitesertifiointi tuottaa väistämättä lisää töitä ja kustannuksia, jotka voivat olla merkittäviä paitsi kertaluonteisesti sertifiointijärjestelmän pystyttämisen osalta, myös jatkuvina järjestelmän ylläpidon, auditoinnin ja mahdollisten toimintatapojen muuttamisen aiheuttamien kustannusten seurauksena. Kustannukset eivät ole väistettävissä, jos sertifiointi on tosiasiallisesti markkinoille pääsyn edellytys. Kustannusten siirtäminen lopputuotteiden hintaan kohottaa sertifioitujen uusiutuvien polttoaineiden hintaa markkinoilla kuluttajille ja toisaalta heikentää kustannuskilpailukykyä suhteessa kilpaileviin vaihtoehtoisiin polttoaineisiin. Selvytyksen vuoksi todettakoon, että kilpailevilta fossiilisilta polttoaineilta ei edellytetä mitään vastaavien velvoitteiden täyttämistä tai järjestelmien ylläpitoa.

MTK pitää parannuksena toimeenpanosäädöksen aikaisempiin versioihin verrattuna, että säädöksessä puhutaan nyt vain ja ainoastaan toiminnanharjoittajista, kuten ylemmän tasoisissakin toimivaltuuden määrittelevissä säädöksissä. Koska toimivaltuuden määrittelevissä säädöksissä ei löydy määritelmää viljelijälle/maataloustuottajalle tai muulle tämän kaltaiselle alkutuotannon toimijalle, tulee toimeenpano säädöksessäkin pidättäytyä käyttämästä tämän kaltaisia termejä. Toimeenpanosäädöksessä asetettavat velvoitteet voivat koskea vain direktiivissä määriteltyä toiminnanharjoittajaa.

Artiklakohtaisina huomioina MTK nostaa esiin, että artiklojen 8 ja 9 toteutuminen toimeenpanosäädöksessä esitetyllä tavalla on erittäin tärkeää eri säädösten politiikkakoherenssin takia.

Artiklan 16 mukaiset menettelyt ovat hallinnollisesti varsin monimutkaisia nurmialueiden käsittelyn osalta. Esimerkiksi kohdan 5 kappaleen 3 menettelytapa voi nostaa tarpeen maatalousviranomaisille tuottaa hallinnollinen päätös normaalien suojavyöhyke nurmien tai luonnonhoitopeltojen nurmien niittämisen sallimiseksi esimerkiksi liikenteessä käytettävän kestävä biokaasun tuotannon raaka-aineeksi. MTK:n näkemyksen mukaan tällaisen hallinnollisen päätöksen edellyttäminen normaaliin maatalouden ympäristötoimintaan tuntuu ylilyönniltä, jos hallinnolliseksi päätökseksi ei voida katsoa normaalia maataloustukipäätöstä. Esimerkiksi suojavyöhykenurmien osalta ympäristökorvausjärjestelmä sisältää veloitteen nurmien pois keräämisestä vesien suojelluista syistä. Jättäminen hyödyntämättä esimerkiksi biokaasun tuotannossa voisi johtaa vesistöjen kannalta huonompaan tulemaan kuin hyödyntäminen. MTK:n käsityksen mukaan Suomessa ei ole selvitetty kuka toimivaltainen hallinnollinen viranomainen olisi hallinnollisen päätöksen osalta olisi? Olisiko se kunnan maataloussihteeri, Maaseutuvirasto vai joku muu? Jos tällaiseen hallinnolliseen päätösmenettelyyn jouduttaisiin, pitää MTK erittäin tärkeänä, että nykyiset maataloustukipäätökset voidaan katsoa kyseisessä kohdassa tarkoitetuiksi hallinnollisiksi päätöksiksi, ettei uusia hallinnollisia rakenteita tarvita ja että läheisyysperiaate toteutuu viranomaismenettelyssä.

Toimeenpanosäädöksen osiossa V kohdassa 6, 7 ja 11 edellytetään 10 vuoden seurantavelvoitteita tilakohtaiselle kasvihuonekaasupäästölaskennalle. MTK pitää edellytettyä 10 vuoden velvoitetta ylimitoitettuna ja käytännön viljelytoiminnassa mahdottomana sitoumuksena. EU:n maatalouspolitiikan ohjelmakausi on pituudeltaan 5v. Käytännössä ohjelmakauden pituus määrittää viljelysuunnittelussa aikajänteen, jonka ylimeneviä velvoitteita eivät tuottajat pysty ottamaan kannettavakseen. Poliittinen riski toimintaympäristön muutoksesta on liian suuri yli ohjelmakauden meneviin velvoitteisiin sitoutumiseksi. 10 vuoden seurantavelvoite ei ole perusteltu myöskään maatalousmaalla tapahtuvan kasvihuonekaasulaskennan näkökulmasta, koska maatalousmaalla ei viljellä kasveja joiden kiertoaika ylittäisi enimmilläänkin muutamaa vuotta. MTK:n näkemyksen mukaan edellytettyä seuranta-aikaa tulisi lyhentää enintään 4 vuoden pituiseksi, jotta se huomioisi mahdollisuudet sopeuttaa viljely ja polttoaineketjun muu toiminta kulloisetkin olosuhteet huomioiviksi. Ylipäätään kyseisessä kohdassa tavoitellut ilmastohyödyt voivat olla erittäin vaatimattomia, mutta hyvin työläitä todentaa tilatasolla.

MTK:lle on epäselvää mitä osion V kohdan 8. lisäisyysvaatimuksella tarkoitetaan käytännössä? Onko kyseinen vaatimus lainkaan tarpeellinen? Esimerkiksi tilanteessa, jossa hyödynnetään normaalista toiminnasta ylijääneitä biomassajakeita resurssitehokkaasti tavoitellen, ei esitetty lisäisen biomassan tuottamisvelvoite tunnu kovinkaan järkevältä. Eikä varsinkaan tämän ylimäärä tuotannon vuosittainen auditointivelvoite.

MTK ei pidä mistään näkökulmasta perusteltuna artiklan 25 kohdan 3 vaatimusta, että lisäiseksi toimeksi matalan maankäytön muutosriskin sertifioinnin edellytykseksi voitaisiin katsoa vain toimet, jotka eivät ole toimijalle kannattavia. Kyseiseen vaatimukseen sisältyy olettaimus, että sertifikaatilla olisi jokin rahallinen arvo markkinoilla, kun taas käytännössä kysymys on markkinoille pääsyn edellytyksestä. Toimijoille tulisi jättää mahdollisuus arvioida investointinsa liiketaloudellisin perustein, eikä kyseistä kannattamattomuusvaadetta tulisi asettaa.

Komission toimeenpanosäädös esitys on erittäin yksityiskohtainen ja monilta osiltaan hallinnollisesti raskas toteuttaa. MTK:n näkemyksen mukaan toimeenpanosäädöksen tulisi olla esimerkinomainen, eikä sellaisenaan jäsenvaltioita tai alalla toimintaa harjoittavia sitova. Esitetyssä muodossaan toimeenpanoasetus vähentää suomalaisen bioenergian ja erityisesti biokaasun tarjontaa markkinoille ja asettaa Suomen valtion tilanteeseen, jossa uusiutuvan energian velvoitteita on kasvavasti täytettävä tuontipolttoaineilla.

MTK tukee E-kirjeessä esitettyä kantaa ja siinä esitettyjä huomioita kokonaisuudessaan. MTK kuitenkin esittää edellä mainittujen kohtien huomioimista jatkoneuvotteluissa ja esittää Suomen valtion kantaan seuraavaa lisäystä: ”Suomi pitää tärkeänä, että RED2-direktiivin liitteen IX A kaikki jäte- ja tähdejae-lajit mainitaan asetuksen liitteessä IV. Luonnoksessa on jätetty kokonaan pois metsätalouden jätteet ja tähteet, kohta o.”

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK r.y.

Anssi Kainulainen
Energia-asiantuntija